

Taşı geri döndü

Kurmacanın çocuklar için güzel örneklerinden biri olan Taşı, yeni maceralarıyla geri döndü

MEHMET ERKUT

Bir masalı kaçırmış ilk doğduğu haliyle dinlemiş ya da okumuşuzdur acaba? Yazarını bildiğimiz, elyazmasına ulaştığımız ya da ilk basımını görebildiğimiz kaç masal vardır? Pek az, tahminimce. Peki, birinci kaynağına ulaşamadığımız bu gibi çok sayıda masalın kaç farklı çeşidini dinlemiş, duymuş ya da okumuşuzdur? Pek çok, yine tahminimce.

Herhangi bir masal üzerine araştırmalar yapılmış, incelemeler yazılmışsa, o masala kaynak olabilecek en yakın noktada durduğumuza ikna olabiliriz. Bunun akademik, epistemolojik ya da tarihsel değeri tartışılmaz.

O bir belgedir çünkü, bir tanıklıktır geldiği döneme ait. Peki, ya dile geldiğinde o masal? İşleviyle, amacıyla var olduğunda? Bir iletişim biçiminin, anlatının nesnesi olduğunda? Ona 'masal bu ya' dememizi sağlayan o keyfe dair, oyunsal (ludic) boyut işin içine girdiğinde ve bir paylaşım dönuştüğünde, çok mu önemlidir Külkedisi'nin pabuçlarının camdan mı yoksa kürkten mi yapıldığı? Olmasa gerek.

Kaynak metinden uzaklaşmak diye bir durum var demek ki masal söz konusu olduğunda. Çünkü her farklı anlatımda yeniden yazılır bir masal. Bazen belli başlı öğeleri değişir yalnızca, bazen vurguları ve vuruşları, bazen de kissadan hissesi, tümünden. Her anlatıcının dilinde ya da kaleminde, o anlatıcının duyarlılıkları ve onu dinleyen ya da okuyan kitleyi kafasında canlandırış biçimine bağlı olarak, o masal yeniden biçimlenir, renklenir, solar belki yer yer, ama yeniden canlanır her türlü. Yetişkin dinleyici için de, çocuk için de. Bu yeniden anlatım türünün, yeniden canlandırmaya dayalı kurmacanın çocuklar için güzel örneklerinden biri de, yıllar sonra iki yeni kitabıyla yeniden okurla buluşan Taşı dizisi.

Önce boz, sonra baştan yarat

Taşı geri döndü. 'Taşı ve Devler', 'Taşı ve Baba Yaga', 'Taşı ve Koku Bombası' ile 'Taşı ve Dans Eden Pabuçlar' yenilenen baskılarıyla, 'Taşı ve Zümrüdüanka' ile 'Taşı ve Kral Mezarı' ise ilk

kez kitapçılarda. **Günışığı** Kitaplığı'nın yayımladığı Taşı'nın maceraları masaldan masala, halk anlatılarından efsanelere bir yolculuk niteliğinde. Taşı ise ilginç bir çocuk. Sırf saçlarıyla değil. Çok uzaklardan, değişik bir köyden gelmiş. Bir kazın sırtında hem de, tıpkı Nils Holgersson gibi. Sonra da sıradan, kentli bir çocuk olan Cek'le arkadaş olmuş. Bizler de onun Cek'e anlattığı akıl almaz serüvenleri, yaşadığı unutulmaz maceraları dinler olmuşuz. Her biri farklı bir masala ya da efsaneye gönderme yapan maceralarda ise iyi ve kötü yine karşı karşıya.

Kitaplarda yer alan öyküler belli bir karakterle ya da olayla birbirlerine bağlanıyor. Her öyküde açık bir kapı, fonda ya da ön planda sürmekte olan bir olay yer alıyor. Bir karakterin öykülerden birinde verdiği

bir karar, yaptığı (yarım kalmış ya da sonlanmış) bir eylem ya da tanıdığı başka bir karakter, sonra gelen öykülerden birinin odağına yerleşebiliyor. Taşı ya da Cek, anlatıcı kim olursa olsun, dinleyicisinde uyandırdığı merak ve iki öykü arasına koyduğu zaman dilimleriyle Bin Bir Gece Masalları'ndaki Şehrazat'ı hatırlatıyor bizlere.

Taşı bir çocuk. Cek de öyle. Onlar anlatıcı. Dinleyenlerse yetişkin. Ebeveyn, akraba, öğretmen... Hepsinin de çocuklukları, öykülerle ve edebiyatla her an yüzeye çıkmaya hazır bir şekilde içlerinde saklı. Yine de yetişkinleşme yolunda hayal güçlerinden bir şeyler ya yitip gitmiş ya da atıl kalmış. Doğrularla donanmışlar belki, doğrulardan söz etmeyi, doğru-

lar üzerine öneriler geliştirmeyi bilir olmuşlar ama şaşırmayı, şaşırtmayı birazcık unutmuşlar; bilerek ya da bilmeyerek. Taşı, işte bu unutulagelenleri hatırla(t)mak için de güzel bir dizi. Çocukluğa, hayal gücüne, anlatının gücüne, gerçeklerden ve gündelikten kopup rutinin durağanlığından ve tekrarından ayrılmaya, birazcık da yarattıklarımız, kurduğumuz, hatta "uydurduğumuz" üzerine sohbet etmenin yapıcılığına, duruluğuna ve keyfine dair birçok şeyi hatırla(t)mak için.

